

Rahandusministri määruse „Finantsinspeksioonile esitatavate investeerimisfondi aruannete sisu, koostamise meetoodika ja esitamise kord“ eelnõu seletuskiri

I. SISSEJUHATUS

1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse investeerimisfondide seaduse § 88 lõike 8 ja riikliku statistika seaduse § 30¹ lõike 3 alusel, mis annavad rahandusministrile õiguse kehtestada Finantsinspeksioonile esitatavate avalike fondide aruannete loetelu ning nende sisu, koostamise meetoodika ja esitamise korra ning integreeritud andmete töötlemise üldised tingimused andmete esmasele kogujale ja isikule, kellele andmed edastatakse.

Eelnõuga tunnistatakse olemasolev määrus kehtetuks ja kehtestatakse määrus uues sõnastuses uuesti. Olulisemate muudatustena saab välja tuua järgmise:

1. Volitusnormide hulka, mille alusel määrus kehtestatakse, lisatakse viide ka riikliku statistika seadusele, mis ühtlustab regulatsiooni juba kujunenud integreeritud andmekogumisega. Avalike investeerimisfondide järelevalvelise aruandluse näol on tegemist integreeritud andmekogumisega, st seda kasutatakse lisaks järelevalvelistele tegevustele ka Eesti Pangale riikliku statistika tegemiseks vajalike andmete kogumiseks koos muude andmetega.
2. Uuendatakse määruse lisades kehtestatud aruande vormide andmevälju. Eelnõuga on välja jäetud ebavajalikud andmeväljad ja täiendatud aruandeid andmeväljadega, mis on vajalikud Eesti Pangale andmete edastamiseks Euroopa Keskpangale.
3. Lisatakse uus aruanne – fondi iseloomustavate tunnuste aruanne. Uus aruanne on vajalik Eesti Pangale Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika aruandest tulenevate ülesannete täitmiseks (andmete edastamine Eesti Pangale).
4. Pensionifondide puhul loobutakse fondi osakute ja aktsiate aruandest (määruse eelnõu lisa 3).

Määruse jõustumine on kavandatud 1. detsembriks 2025 ja uutele nõuetele vastavaid aruandeid tuleb koostada ja esitada alates detsembri aruandeperioodist. Uus, fondi iseloomustavate tunnuste aruanne on ühekordne ja see tuleb esitada fondi tingimuste või põhikirja Finantsinspeksioonis kooskõlastamisele järgneva kuu 10. kuupäevaks. Fondide kohta, mis juba on registreeritud Finantsinspeksioonis, tuleb uus aruanne esitada 2026. aasta 12. jaanuariks.

2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga sisendi alusel koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Kertu Fedotov (tel 58851393; kertu.fedotov@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (tel 58851423; marge.kaskpeit@fin.ee). Keelelise ekspertiisi on teinud personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Heleri Piip (tel 5303 2849, heleri.piip@fin.ee).

3. Märkused

Tulenevalt määruse volitusnormi täiendamisest ja reguleerimisala lisamisest kehtestatakse määrus uues sõnastuses eelnõuga uuesti ja tunnistatakse kehtetuks seni kehtinud rahandusministri 13. jaanuari 2017. a määrus nr 3 „Finantsinspeksioonile esitatavate investeerimisfondi aruannete sisu, koostamise meetoodika ja esitamise kord“ (RT I, 29.11.2018, 21).

Eelnõu ei ole seotud teiste menetluses olevate eelnõudega.

II. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

Määrusega kehtestatakse avalike fondide järelevalvelised aruanded, mida fondivalitsejal või aktsiaseltsifondil tuleb Finantsinspeksioonile esitada. Kehtivad aruannete vormid lähtuvad aastatetagustest vajadustest ja majanduskeskkonnast. Eelnõu koostamise eel on analüüsitud Finantsinspeksiooni andmevajadust ning sellest lähtuvalt on ebavajalikud andmeväljad, mida

järelevalve töös selliselt ei kasutata, et neid oleks põhjust aruandluse käigus koguda, aruande vormidelt eemaldatud. Seega on eelnõuga püütud halduskoormust vähendada, kus seda on võimalik teha. Tulenevalt regulatsioonide muutumisest on eelnõuga aruannete andmevälju võrreldes kehtivaga kohati ka korrigeeritud ja täpsustatud.

Samal ajal on uuenenud Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrus (määrus (EL) 2024/1988, investeerimisfondide statistika kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/32 (EKP/2014/62) (EKP/2024/17)), mis tingib täiendava andmevajaduse. Sellest tulenevalt on olemasolevatesse aruannetesse lisatud uusi andmevälju ja kehtestatakse üks uus aruanne – fondi iseloomustavate tunnuste aruanne. Uut aruannet tuleb fondivalitsejal või aktsiaseltsifondil esitada siiski vaid ühel korral – fondi tingimuste või põhikirja Finantsinspeksioonis kooskõlastamise järgselt.

Euroopa Kesk pangale esitatavate andmete puhul on lähtutud riikliku statistika seaduse §-st 30¹, mis võimaldab integreeritud andmekogumist. See tähendab, et fondivalitseja või aktsiaseltsifond ei pea esitama eraldi aruandlust Eesti Pangale, et viimane saaks täita ülal viidatud Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusest tulenevaid kohustusi, aga need andmed kogutakse Finantsinspeksioonile esitatavate järelevalveliste aruannetega. Eesti Pank saab vajalikud andmed Finantsinspeksiooni kaudu.

Halduskoormuse vähendamiseks vabastab määruse eelnõu pensionifondi valitsejad fondi osakute aruande koostamisest, kuivõrd neid andmeid on Finantsinspeksioonil võimalik saada pensioniregistri pidajalt.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala. Tulenevalt integreeritud andmekogumisest ja asjaolust, et tegemist ei ole üksnes Finantsinspeksioonile aruannete esitamisega, on määruse reguleerimisalas sätestatud, et määrusega kehtestatakse nõuded Finantsinspeksioonile ja tema kaudu Eesti Pangale esitatavate fondide aruannete, sealhulgas Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusest tulenevate aruannete sisule, koostamise metoodikale ja esitamise korrale. Kõigi andmete kogumine järelevalvelise aruandlusega säästab fondivalitsejaid ja aktsiaseltsifonde eraldi aruandlusest Eesti Pangale, mis tuleks vastasel korral ette näha. Lähtuvalt IFS §-st 88 puudutab kõnealune aruandlus üksnes avalikke фонде.

Eelnõu § 2 loetleb aruanded, mis koostada tuleb. Suuresti on tegemist aruannetega, mida koostatakse ka kehtiva määruse kohaselt, uus on fondi iseloomustavate tunnuste aruanne. Lõike 1 kohaselt tuleb koostada järgmised aruanded:

- 1) fondi investeeringute aruanne (määruse eelnõu lisa 1);
- 2) fondi kohustuste, tasude ja väljamaksete aruanne (määruse eelnõu lisa 2);
- 3) fondi osakute ja aktsiate aruanne (määruse eelnõu lisa 3);
- 4) fondi iseloomustavate tunnuste aruanne (määruse eelnõu lisa 4).

Et pensionifondi kohta saab fondi osakute ja aktsiate aruandes esitatavad andmed Finantsinspeksioon kätte pensioniregistri pidajalt, sätestatakse lõikes 2 erisus, et nimetatud aruannet pensionifondide kohta koostada ega esitada ei ole vaja.

Lõikes 3 täpsustatakse, et fondi iseloomustavate tunnuste aruanne koostatakse Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Kui üldiselt on aruanded regulaarse iseloomuga, siis halduskoormuse ohjamiseks on uus aruanne nähtud ette ühekordse aruandena ja seda ei ole vaja iga kuu koostada ega esitada.

Kehtima jääb põhimõte, et iga allfondi kohta tuleb aruannetes esitada andmed eraldi (lõige 4). See puudutab lepingulisi fonde, mille vara jaguneb allfondideks. Aktsiaseltsifondi vara allfondideks jaguneda ei saa (IFS § 6 lg 3).

Eelnõu § 3 sätestab aruannete koostamise põhimõtted ja hindamise alused. Võrreldes kehtiva määrusega sisulisi muudatusi selles paragrahvis ei tehta. Lõikes 1 on vaid täpsustatud, et rahalises vääringus koostatakse need fondi aruanded, mis on sätestatud määruse eelnõu § 2 lõike 1 punktides 1–3. Põhimõtted, et fondi vara ja kohustuste väärtus tuleb määrata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 1606/2002/EÜ rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta sätestatud korra kohaselt Euroopa Komisjoni vastu võetud rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega ning ka IFS § 54 lõike 11 alusel kehtestatud fondi vara puhasväärtuse määramise korras sätestatud nõuetega, jäävad kehtima (lõige 2).

Lõikes 3 on täpsustatud viiteid. Nii kliendi ja emitendi kui residentsuse käsitlemisel tuleb aruannete koostamisel juhinduda rahandusministri 28. novembri 2008. a määrusest nr 40 „Investeerimisühingu, investeerimisühingu emattevõtja ja välisriigi investeerimisühingu filiaali aruannete sisu, koostamise meetodika ja esitamise kord”, täpsemalt vastavalt §-dest 4 ja 9¹.

Eelnõu § 4 reguleerib aruannete esitamist. Muudatused, mis võrreldes kehtiva määrusega selles paragrahvis tehakse, puudutavad uue aruande lisandumist ja selle esitamise tähtaega ning aruannetes ilmnenu vigade parandamist.

Põhimõtted, et aruanded esitatakse Finantsinspeksioonile elektrooniliselt XML-s (eXtensible Markup Language) vormindatud dokumendina ja aruannete esitamisel järgitakse Finantsinspeksiooni veebilehel avaldatud tehnilisi nõudeid, jäävad kehtima (lõiked 1 ja 5). Samuti ei muutu see, et kõik need väärtused, mille identifikaatorid langevad kokku, näidatakse aruannetes ühe reana ning et kui aruandes küsitud andmeid ei ole, tuleb esitada tühi aruanne, et oleks võimalik vahet teha, kas aruanne on esitamata või andmeid, mida aruandes esitada, ei ole (lõiked 4 ja 6).

Lõige 2 jätab olemasolevate aruannete aruandekoodid samaks (fondi investeeringute aruanne: 570, fondi kohustuste, tasude ja väljamaksete aruanne: 571, fondi osakute ja aktsiate aruanne: 572), uue aruande kood saab olema 573. Kui üldiselt koostatakse ja esitatakse aruandeid Finantsinspeksioonile kord kuus ja tähtajaga aruandeperioodile järgneva kuu 10. kuupäev, siis tulenevalt sellest, et fondi iseloomustavate tunnuste aruanne on ühekordne, kehtestatakse lõikega 3 selle aruande esitamise tähtajaks fondi tingimuste või põhikirja Finantsinspeksioonis kooskõlastamisele järgneva kuu 10. kuupäev. Võrreldes kehtiva määrusega on paragrahvist välja jäetud säte, mis täpsustas, et 10. kuupäeva sattumisel puhkepäevale on lubatud aruanne esitada sellele järgneval esimesel tööpäeval. Selline põhimõte kehtib ilma, et seda oleks vaja määruses üle sätestada (vt HMS § 33, TsMS § 62 lg 1, TsÜS § 136 lg 8).

Andmevajaduse analüüsimisel kaaluti aruandluskoormuse leevendamise eesmärgil ka aruannete esitamise sageduse harvendamist. Et samu aruandeid kasutatakse ka Euroopa Keskpangale andmete edastamiseks Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrukest lähtuvalt, ei ole kuisest aruandeperioodist siiski võimalik loobuda (erandiks on uus aruanne, mille puhul piisab andmete ühekordsest esitamisest). Kõnealuse Euroopa Keskpanga määrukest artikkel 10 annab riikidele võimaluse küll teatud eranditeks, kuid avalike investeerimisfondide ja pensionifondide puhul seda paraku rakendada ei saa.

Lõikes 7 kohustatakse fondivalitsejat või aktsiaseltsifondi esitama Finantsinspeksioonile viivitamata korrigeeritud aruandeid, kui peaks ilmnema, et esitatud aruannetes on vigu. Seejuures pole oluline, kas vea on tuvastanud Finantsinspeksioon või fondivalitseja või aktsiaseltsifond ise.

Eelnõu § 5 reguleerib määruse rakendamist. Tulenevalt asjaolust, et Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määruse kohaselt on uuendatud andmekoosseise vaja alates 2025. aasta detsembri aruandeperioodist sätestatakse lõikes 1, et määruse eelnõu §-s 2 nimetatud aruanded tuleb uute nõuete kohaselt koostada ja esitada alates 2025. aasta detsembri aruandeperioodist. Sellised aruanded tuleb Finantsinspeksioonile esitada seega hiljemalt 2026. aasta 12. jaanuariks.

Uus aruanne, mis on sätestatud määruse eelnõu §-s 3, koostatakse ja esitatakse fondi tingimuste või põhikirja Finantsinspeksioonis kooskõlastamisele järgneva kuu 10. kuupäevaks. Fondide jaoks, mille tingimused või põhikiri oli Finantsinspeksioonis kooskõlastatud juba enne määruse jõustumist, antakse lõikega 2 aega selle uue aruande koostamiseks ja esitamiseks 2026. aasta 12. jaanuarini.

Eelnõu §-ga 6 tunnistatakse kehtiv määrus (rahandusministri 13. jaanuari 2017. a määrus nr 3 „Finantsinspeksioonile esitatavate investeerimisfondi aruannete sisu, koostamise metoodika ja esitamise kord“ (RT I, 29.11.2018, 21)) kehtetuks.

Eelnõu § 7 näeb määruse jõustumisena ette 2025. aasta 1. detsembri. Seda põhjusel, et täiendavaid andmeid tuleb fondide kohta koguda esimest korda 2025 detsembri kuu kohta.

Määruse lisas 1 on esitatud fondi investeeringute aruande vorm ja andmekirjete selgitused. Võrreldes kehtiva määruse ja olemasoleva aruandega on eelnõuga täpsustatud aruande valdkonda. Lisaks avalikule lepingulisele fondile või aktsiaseltsifondile kuuluvale varale ning sellega seotud tekkepõhiste intresside jääkidele (aruandeperioodi lõpu seisuga) kuuluvad aruande valdkonda edaspidi ka aruandeperioodi jooksul tehtud vara ümberhindlused ja muud mittetehingulised mahumuutused ning varalt laekunud tulu.

Aruandes on loobutud kuuest ebavajalikust andmekirjest: (i) „eritingimuse identifikaator“, (ii) „lepinguline tähtaeg“, (iii) „järelejäänud tähtaeg“, (iv) „reguleeritud väärtpaberi turg“, (v) „väärtpaberi keskmine soetusmaksumus“, (vi) „väärtpaberi tagatus“.

Tulenevalt Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika nõuetest on aruannet täiendatud üheksa uue andmekirjega: (i) „lepinguline alguskuupäev“, (ii) „kinnisvara liik“, (iii) „laenu finantsvõimenduse määratlus“, (iv) „investeeringult laekunud tulu“, (v) „ümberhindlused“, (vi) „muud mittetehingulised mahumuutused“, (vii) „investeeringu vastaspoole tunnuskood“, (viii) „investeeringu vastaspoole tunnuskoodi tüüp“, (ix) „otseinvesteering otseinvesteeringuettevõttesse“.

Täpsustusi on tehtud ja täiendatud identifikaatoreid ka kirjetes „investeeringu liik“ ja „institutsionaalne sektor“. Vajadusel on tehtud kirjete selgitustes ka keelelisi ja muid täpsustusi.

Määruse lisas 2 on esitatud fondi kohustuste, tasude ja väljamaksete aruande vorm ja andmekirjete selgitused. Tulenevalt statistika regulatsioonide nõuetest on aruandesse juurde lisatud kaks uut andmekirjet: (i) „makstud intress“ ja (ii) „otseinvesteeringuettevõtte põhitegevusala“. Identifikaatorite plokki on samuti kahe uue kirjega täiendatud: (i) „võlaväärtpaberid“ ja (ii) „sh ühekordsed kulud“. Keelelisi korrekture ja väiksemaid täpsustusi on tehtud ka kirjete selgitustes.

Määruse lisas 3 on esitatud fondi osakute ja aktsiate aruande vorm ja andmekirjete selgitused. Edaspidi ei kuulu selle aruande valdkonda enam pensionifondide osakute andmed, mis saadakse kätte pensioniregistri pidajalt.

Aruandes on loobutud kahest andmekirjest: (i) „väljalastud osakute või aktsiate arv“ ja (ii) „tagasivõetud osakute või aktsiate arv“.

Andmekirje „osakuomaniku või aktsionäri sektor“ koosseisu on täpsustatud ja lisatud sinna uusi identifikaatoreid. Andmekirjete „väljalastud osakute või aktsiate väärtus“ ning „tagasivõetud osakute või aktsiate väärtus“ koosseisu on täpsustatud ja edaspidi tuleb siin näidata ka aruandeperioodil toimunud osakuomanike ja aktsionäride vaheliste tehingute väärtust. Lisaks on tehtud kirjete nimetustes ja selgitustes muid väiksemaid täpsustusi ja keelelisi parandusi.

Määruse lisas 4 on esitatud fondi iseloomustavate tunnuste aruande vorm ja andmekirjete selgitused. Tegemist on uue aruandega, mis on vajalik üksnes Eesti Pangale ja tuleneb Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määruse artikkel 5 lõike 1 punktist d. Aruanne on küllaltki mahukas – koosneb 21 andmekirjest, kuid tegemist on ühekordse aruandega, mis tuleb esitada vaid fondi registreerimise järel (olemasolevatel fondidel 12. jaanuariks 2026).

III. EELNÕU VASTAVUS EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõu on seotud Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määruse (määrus (EL) 2024/1988, investeerimisfondide statistika kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/32 (EKP/2014/62) (EKP/2024/17)) rakendamisega. Määrus seab EL lepinguriikide fondivalitsejatele ja fondidele, mis valitsevad oma vara ise, kohustuse esitada investeerimisfondide statistika kogumiseks lepinguriikide keskpankadele aruandeid ning omakorda keskpankadele ülesandeks kogutud andmeid Euroopa Kesk pangale edastada. Määrus tunnistab ka integreeritud andmekogumise võimalust, millisel juhul võib vajalikke andmeid koguda ka muu aruandluse käiguse. Eelnõu ja selles ettenähtud aruannete vormid on kõnealuse määrusega kooskõlas.

IV. MÄÄRUSE MÕJUD

Eelnõu võimaldab Finantsinspeksioonil koguda järelevalveliseks tegevuseks vajalikke andmeid avalike investeerimisfondide kohta. Ühtlasi võimaldab see andmete kogumist Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

Avalikke investeerimisfonde, mille kohta tuleb seega määruse eelnõu kohaseid aruandeid esitada, on Eestis kokku 52, sealhulgas 40 pensionifondi (24 kohustuslikku ja 16 vabatahtlikku). Pensionifondidel on üks aruanne vähem – eelnõu kohaselt ei pea fondi osakute ja aktsiate aruannet (so pensionifondi puhul aruanne osakute kohta) edaspidi enam esitama pensionifondide kohta. Fondivalitsejaid, keda aruannete koostamine ja esitamine puudutab on 10.

Selle asemel, et esitada eraldi aruandeid Finantsinspeksioonile ja Eesti Pangale, piirdub eelnõu fondivalitsejate ja aktsiaseltsifondide jaoks ühe aruandlusega. Eesti Panga andmevajaduse tõttu on aruandluse maht küll mõnevõrra suurenenud, kuid selle tasakaalustamiseks on aruannetes ka osadest kirjetest loobutud (vt ka seletuskirja II osas määruse lisade selgitusi) ning uue aruande puhul on piirdutud selle ühekordse esitamisega.

Andmevajaduse analüüsimisel kaaluti aruandluskoormuse leevendamise eesmärgil ka aruannete esitamise sageduse harvendamist. Et samu aruandeid kasutatakse ka Euroopa Kesk pangale andmete edastamiseks Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusest lähtuvalt, ei ole kuisest aruandeperioodist siiski võimalik loobuda (erandiks on uus aruanne, mille puhul piisab andmete ühekordsest esitamisest).

Kokkuvõttes suurendab eelnõu ühelt poolt fondivalitsejate ja aktsiaseltsifondide jaoks halduskoormust, kuid selle vastukaaluks on ette nähtud integreeritud andmekogumine (st pole vaja esitada eraldi aruandeid Finantsinspeksioonile ja Eesti Pangale) ning on püütud aruannete mahtu ka vähendada niivõrd, kuivõrd seda on olnud võimalik teha ilma, et järelevalve seeläbi kannataks.

Aruannete muudatused tingivad arendusvajaduse aruannete subjektidele, Finantsinspeksioonile ja Eesti Pangale. Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga võimalike kaasnevate kuludega on arvestatud kõnealuste asutuste eelarvetes. Finantsinspeksiooni ega Eesti Panka ei finantseerita riigieelarvest.

V. MÄÄRUSE RAKENDAMISEGA SEOTUD TEGEVUSED, VAJALIKUD KULUD JA MÄÄRUSE RAKENDAMISE EELDATAVAD TULUD

Eelnõu rakendamisega ei kaasne riigieelarvelisi kulusid ega tulusid.

VI. MÄÄRUSE JÕUSTUMINE

Eelnõu on kavandatud määrusena jõustuma 2025. aasta 1. detsembril. See on kooskõlas Euroopa Keskpanga investeerimisfondide statistika määrusega ja võimaldab täiendavaid andmeid fondide kohta koguda esimest korda 2025 detsembri kuu kohta.

VII. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE, HUVIRÜHMADE KAASAMINE JA AVALIK KONSULTATSIOON

Vastavalt kaasamise heale tavale hindab valitsusasutus kavandatava eelnõu mõju huvirühmadele ja ühiskonnale laiemalt vastavalt mõjude hindamise metoodikale ning otsustab kaasamise vajaduse, ulatuse ning ajastuse. Eelnõuga muudetakse avalike investeerimisfondide kohta Finantsinspeksioonile ja tema kaudu Eesti Pangale esitatavate aruannete vorme, millega ei ole puutumust teistel ministeeriumidel. Seetõttu eelnõud neile kooskõlastamiseks ei esitata.

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Eesti Pangale ja Finantsinspeksioonile ning arvamuse avaldamiseks Finance Estoniale.

20.10.2025. a.